

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060302

DOM
2024-11-20
Stockholm

Mål nr
M 15567-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-11-15 i mål nr M 3170-23, se bilaga A

PARTER

Klagande

Miljönämnden i Helsingborgs kommun

Motpart

Bostadsrättsföreningen Beva,

SAKEN

Utdömmande av vite

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom och återförvisar målet dit för fortsatt behandling.

Dok.Id 2132348

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljönämnden i Helsingborgs kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och återförvisa målet dit för ny prövning.

Bostadsrättsföreningen Beva har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljönämnden i Helsingborgs kommun (nämnden) har anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg. Föreningen har bekräftat att den inte vid tidpunkten för ansökan om utdömande av vite hade vidtagit samtliga de åtgärder som omfattades av föreläggandet. Det stämmer i och för sig att föreningen nu har vidtagit efterfrågade mätningar och erlagt vite om 10 000 kr. De åtgärder som föreningen vidtagit tio månader senare saknar relevans för det aktuella målet. Betalningen avser vite enligt samma föreläggande men för en senare period.

Bostadsrättsföreningen Beva (föreningen) har anfört i huvudsak följande. Föreningen har nu uppfyllt föreläggandet vilket nämnden bekräftat. Föreningen har också betalat ett vite om 10 000 kr vilket är tillräckligt för försummelsen. Bullermätningarna har kostat cirka 50 000 kr.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen gör inte någon annan bedömning än mark- och miljödomstolen i fråga om att föreläggandet har delgetts föreningen och att det fått laga kraft.

Av utredningen står det klart att föreningen inte efterföljde föreläggandet i den del som avser mätning av avvikande ljud som värmepumparna orsakar vid avfrostning och bedömning av en sådan mätning förrän i februari respektive april 2024. Föreningen har

invänt att det inte var möjligt att följa föreläggandet tidigare eftersom värmepumparna inte avfrostar under sommaren.

Föreläggandet delgavs bostadsrättsföreningen den 8 februari 2023 och vann laga kraft den 2 mars 2023. De aktuella åtgärderna skulle varit vidtagna senast den 8 maj 2023. Det har inte framkommit att det funnits hinder mot att mäta och bedöma de avvikande ljuden som värmepumparna orsakar vid avfrostning under den aktuella perioden. Föreningen kan därför inte av det skälet anses ha saknat faktiska möjligheter att följa föreläggandet. Skäl att på den grunden avslå nämndens ansökan om utdömande av vite har inte funnits.

Övriga förutsättningar för att döma ut vitet bör prövas av mark- och miljödomstolen som första instans. Domen ska därför undanröjas och målet återförvisas till mark- och miljödomstolen för fortsatt behandling.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2024-12-11

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Fredrik Ludwigs, tekniska rådet Yvonne Eklund samt hovrättsråden Caroline Hedvall Klostermark och Frida Göranson, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Erik Bernander.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-11-15
meddelad i
Växjö

Mål nr M 3170-23

PARTER

Sökande

Helsingborgs kommun, Miljönämnden

Motpart

Bostadsrättsföreningen Beva,

Ombud: C-G.J.

SAKEN

Utdömande av vite

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår ansökan om utdömande av vite.

BAKGRUND

Miljönämnden i Helsingborgs kommun (nämnden) beslutade den 24 januari 2023 (2022-654) att förelägga Bostadsrättsföreningen Beva (716407-2857) (föreningen) att, senast 3 månader efter att ha tagit del av beslutet, utföra följande åtgärder.

- 1) Genom mätning, alternativt närfältsmätning och beräkning, utreda vilka ekvivalenta ljudnivåer som föreningens värmepumpsanläggning på fastigheten X ger upphov till vid närliggande uteplats eller bostadsfasad (beroende på fastigheternas utformning) samt att
- 2) redovisa mätresultatet till miljönämnden.

För mätningarna gäller:

- För mätningar och eventuella beräkningar ska en akustikfirma med erforderlig kompetens och erfarenhet anlitas.
- Mätningarna ska ske vid den uteplats eller bostadsfasad på fastigheterna X (Bella Vista-vägen A), Y (Bäckavägen B) och Z (Bäckavägen C (om tillträde ges)), där den sakkunnige bedömer att ljudnivån är högst.
- Under mätningarna ska anläggningens samtliga 6 värmepumpar vara inställda på den maximala driftsnivå som förekommer.
- Mätningarna ska även omfatta de avvikande ljud som kan förekomma under driften (t.ex. vid avfrostning).

För redovisningen gäller

- Vid överskridande av riktvärdena för industri- och annat verksamhetsbuller ska ni även redovisa åtgärdsförslag för att riktvärdena ska klaras vid uteplats eller bostadsfasad på fastigheterna X, Y och Z (om överskridanden konstateras där), samt kostnader för åtgärderna.
- Rapporten ska även innehålla en bedömning av omfattningen av de avvikande ljuden som förekommer vid avfrostning, där föreningen uppskattar hur ofta ljudet kan uppkomma per dygn vid olika

väderförhållanden/årstider. Bedömningen ska göras av en sakkunnig inom värmepumpar/VVS.

- Redovisningen ska följa den angivna tidsfristen. Redovisningen ska skickas antingen via e-post till miljoforvaltningen@helsingborg.se eller post till Miljöförvaltningen, 251 89 Helsingborg. Ange diarienummer 2022-654.

Miljönämnden förenar föreläggandet ovan med ett löpande vite på 10 000 kr för varje månad som förflyter utan att föreläggandet följs. Uppfylls inte föreläggandet i tid kan nämnden ansöka om vite första dagen efter att åtgärderna skulle varit vidtagna och därefter för varje månad som förflyter utan att åtgärderna vidtagits.

Nämnden har nu ansökt om utdömande av vite.

YRKANDEN M.M.

Nämnden har yrkat att Bostadsrättsföreningen Beva, (716407-2857) ska förpliktas att betala vite om 10 000 kronor. Till stöd för yrkandet har nämnden anfört bl.a. följande.

Samtliga åtgärder enligt föreläggandet har inte vidtagits senast den 8 maj 2023, det vill säga tre månader efter att föreningen delgivits vitesföreläggandet.

Vitesföreläggandet delgavs behörig företrädare den 8 februari 2023. Beslutet överklagades inte och vann laga kraft den 2 mars 2023. De aktuella åtgärderna skulle varit vidtagna senast den 8 maj 2023, då slutdatum inträffade på en söndag.

Föreningen inkom med en bullerutredning den 15 mars 2023. Efter granskning kontaktade miljöförvaltningen föreningen den 24 mars 2023. I skrivelsen konstaterade förvaltningen att åtgärderna inte uppfyllde nämndens föreläggande då det saknades uppgifter som visade att värmepumparnas driftsnivå vid mätningen var maximal. Vidare påpekade förvaltningen att ljudmätningen inte omfattat de avvikande ljuden (ljud vid avfrostning) och att det

saknades en bedömning av omfattningen av de avvikande ljuden. Föreningen uppmanades därför att inkomma med kompletterande uppgifter.

Den 5 maj 2023 inkom föreningen med en skrivelse. Där förklarade föreningen hur den maximala driftsnivån forcerats fram vid ljudmätningen. Den delen av mätningen har således skett enligt föreläggandet. Gällande ljudet vid avfrostningen bekräftade föreningen att ljudmätningen inte inkluderat det momentet men menade att det handlar om ett ljud som varar ett par sekunder och som inte innebär en markant ökning av ljudnivån. Vidare konstaterade föreningen att det inte är enkelt att bedöma hur ofta värmepumparna avfrostar, då det beror på utomhustemperatur och luftfuktighet.

Den 12 maj 2023 kontaktade miljöförvaltningen återigen föreningen och påtalade att föreningen inte uppfyllt alla delar av föreläggandet, varför miljönämnden bad föreningen att återkomma med informationen senast den 2 juni 2023.

Den 3 juni konstaterade miljönämnden att föreningen inte har redovisat efterfrågad åtgärd samt dokumentation, vilket verifierats genom kontroll i miljönämndens diarium. Förelagt vite bör därför dömas ut. Föreningens bedömning av avfrostningens varaktighet och ljudnivå, samt besvär att bedöma avfrostningens omfattning medför ingen annan bedömning.

Föreningen har bestritt yrkandet. Till stöd för sitt bestridande har föreningen anfört bl.a. följande.

Föreningen tolkar det som att de har mätt ljudet med värmepumparna i maxdrift ok. Av mätningen framgår att föreningen ligger under riktvärdena för buller. Vid mätningstillfället var värmepumparna i drift på maxdrift.

Angående ljud vid avfrostning är föreningen förelagda att mäta ljudnivå vid avfrostning, vilket ännu inte är utfört. Värmepumparna är endast i drift vid värmebehov, det innebär att värmepumparna inte är i drift sommartid.

Värmepumparna producerar inte tappvarmvatten. Mätning av ljudnivåer vid avfrostning kan tidigast utföras september - oktober. Hur ofta värmepumparna avfrostar beror helt på rådande utetemperaturer och luftfuktighet. Föreningen har haft kontakt med fabrikanten av värmepumparna, Nibe, och det finns inte registrerat i styrsystemet för värmepumparna hur ofta eller hur många avfrostningar som utföres. Det föreningen får göra är att bevaka värmepumparna under ett dygn och helt enkelt räkna hur många avfrostningar som utföres. Föreningen behöver längre tid för att genomföra ljudmätning vid avfrostning samt mätning hur ofta avfrostning sker.

Nämnden har i svaromål anfört att föreningen bekräftat att den inte vidtagit de åtgärder som ansökan gäller.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har i ett mål om utdömande av vite att pröva om det föreläggande som ligger till grund för ansökan har delgetts adressaten, om det har vunnit laga kraft, om det är lagligen grundat, om det har överträtts samt om adressaten har haft faktisk och rättslig möjlighet att följa föreläggandet. Domstolen ska dessutom, under förutsättning att vite ska dömas ut, pröva om ändamålet med vitet förlorat sin betydelse, pröva vitets storlek samt om det finns särskilda skäl att jämka det.

Ett vite har en straffrättslig karaktär och allmänna straffrättsliga principer bör därför gälla i fråga om vem som har bevisbördan för att en överträdelse har ägt rum (se bl.a. rättsfallet MÖD 2015:34). Detta innebär att det är tillsynsmyndighetens sak att bemöta och där det är möjligt att motbevisa de invändningar som verksamhetsutövaren framför i syfte att undgå ansvar.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att föreläggandet delgavs behörig delgivningsmottagare den 8 februari 2023 och att föreläggandet, med hänsyn till helgdag, vann laga kraft den 2 maj. Första dag för överträdelse inföll den 8 maj 2023.

Vidare konstateras att det är ostridigt att föreningen har inkommit med en bullerutredning. Nämnden påstår att den inte varit tillräcklig för att efterkomma föreläggandet, då den inte innehållit mätningar av ljud vid avfrostning. Föreningen har anfört att de inte haft möjlighet att genomföra mätningar avseende ljud vid avfrostning, då värmepumparna inte är i drift under sommaren och därmed inte avfrostar. Nämnden har inte bemött denna invändning mer än att konstatera att det inte medför någon annan bedömning från nämndens sida och att föreningen medger att föreläggandet inte efterkommit. Mark- och miljödomstolen bedömer mot denna bakgrund att nämnden inte motbevisat föreningens invändning om att föreningen inte haft faktisk möjlighet att efterkomma vitesföreläggandet i denna del. Då resterande del av föreläggandet har efterkommit, ska ansökan om utdömande av vite avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-02)

Överklagande senast den 6 december 2023.

Urban Lund

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Urban Lund, ordförande, och tekniska rådet Catharina Ogenblad. Föredragande har varit beredningsjuristen Johanna Kärroman.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress, e-postadress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se